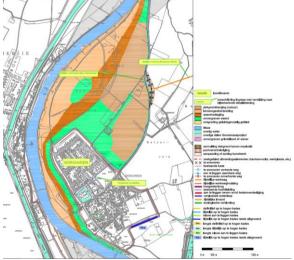
Hoogwaterbescherming en natuurontwikkeling tussen Borgharen en Itteren Robert van Tiel

Onderzoeksvraag

Hoe gaan hoogwaterbescherming en natuurontwikkeling samen bij het project Grensmaas tussen Borgharen en Itteren?

Gebiedsbeschrijving

De Grensmaas is het deel van de Maas, die in Limburg de grens vormt tussen Nederland en België. Dit deel van de Maas, gelegen in Hoog-Nederland, is een uniek stukje Nederlandse natuur, omdat het de eigenschappen heeft van een heuvellandrivier. Door de sterk meanderende en ondiepe rivierloop en door de afzetting van grindbanken, is de Grensmaas niet geschikt voor scheepvaart. [1] Het gebied tussen Borgharen en Itteren heeft de laatste decennia meerdere malen te kampen gehad met overstromingen. De oorzaak voor hoogwater in de Grensmaas zijn grote hoeveelheden neerslag in de Ardennen, die soms in korte tijd zorgen voor een enorme stijging van het waterpeil en het debiet. In 2008 is het project Grensmaas begonnen met het verbeteren van de hoogwaterbescherming in dit gebied.

Figuur 1: De Grensmaas tussen Borgharen en Itteren.[2]

Resultaten

Sinds 2008 wordt er flink gegraven en gebaggerd in dit gebied. Door het verbreden van de stroomgeul en het verlagen van de oevers krijgt de rivier veel meer ruimte. Er ontstaan uiterwaarden die bij hoogwater een grote hoeveelheid aan water kunnen opslaan, daardoor wordt het risico op overstromingen aanzienlijk kleiner. Uiteindelijk zal dit risico beperkt worden tot één overstroming per 250 jaar. [2]

Figuur 2: Overstroming van de Grensmaas bij Borgharen[3]

Wanneer je de rivier meer ruimte geeft, krijgt het gebied ook de kans zich te ontwikkelen tot een natuurlijke rivieroever. Dynamische rivierprocessen worden hersteld, waardoor de rivier weer de vrijheid krijgt om o.a. nevengeulen, eilandjes en stroomversnellingen te vormen. De natuur op de oever wordt begraasd door Konikpaarden en Gallowayrunderen, dit zorgt voor een grote afwisseling in de begroeiing van de oevers en uiterwaarden.

Figuur 3: Huidige situatie van het gebied. [3]

Er zijn geen struiken of bomen geplant, de natuur moet zichzelf ontwikkelen. Zo zal er een uniek natuurgebied met een steeds grotere ecologische waarde ontstaan. Nu al is de Grensmaas een belangrijk gebied voor unieke soorten vissen zoals Barbeel, Kopvoorn en Zalm. De stenige bodem van de Grensmaas biedt een goed leefgebied voor de Rivierdonderpad. Ook soorten als de Kleine Plevier, Oeverzwaluw en Koninginnepage zijn kenmerkend voor dit gebied. [1]

Conclusie

Sinds vorig jaar zijn de werkzaamheden in het gebied tussen Borgharen en Itteren gestopt en daarmee is het de eerste locatie van het project Grensmaas waar de werkzaamheden zijn afgerond. De reacties van bevolking en deskundigen zijn zeer positief. Het gebied is het gehele jaar vrij toegankelijk en zal daardoor aantrekkelijk zijn voor recreatie.

Het verbreden van de rivier heeft de kans op een overstroming enorm verkleint. Het gebied ziet er tot nu toe nog enigszins kaal en saai uit, maar uiteraard heeft de natuur enige tijd nodig om zich volledig te ontwikkelen. Uiteindelijk zal er een uniek en gevarieerd landschap ontstaan met een grote biodiversiteit. Het gebied laat zien dat hoogwaterbescherming en het ontwikkelen van natuur uitstekend samengaan.

Referenties

[1] Synbiosys Alterra,

 $\label{linear_norm} $$ http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj = n2k&groep=12&id=n2k152$

[2] Consortium Grensmaas, http://www.grensmaas.nl/

[3] ARK, https://www.ark.eu/